



## Referat til møde i UFPP – arbejdsgruppe for kartofler

Mødet blev afholdt d. 14. december 2022 kl. 10.00 til 13.00 online

Deltagere:

Fra erhvervet: Poul Gisselbæk Lauritsen, Preben Kloster, Christian Feder, Carl Heiselberg, Kim Madsen, og Søren O. Jørgensen. Fra SEGES deltog Lars Bødker, fra Landbrug og Fødevarer deltog Søren Thorndal Jørgensen og fra Fødevarestyrelsens laboratorie deltog Ole Søegaard Lund.

Fra LBST: Kristine Riskær, Peter Vestergaard, Thomas Hundebøl Thomsen, Marie-Louise Nielsen, Sabine Fennefoss Bye, Line Klingenberg Kruse og Sara Dilling.

Afbud: Mogens Nicolaisen

### 1. Velkomst ved Kristine Riskær

Kristine bød velkommen til dette online møde og det nyeste medlem af arbejdsgruppen Poul Lauritsen, som er præbasis avler. Pga. tekniske udfordringer havde Poul ikke mulighed for at præsentere sig selv, og det må derfor vente til arbejdsgruppen mødes fysisk til foråret. Poul fulgte mødet, da han kunne høre os andre.

Generelt var der et ønske om at møderne holdes på Teams, som Landbrugsstyrelsen desværre endnu ikke har adgang til som mødeleder.

### 2. Orientering fra Landbrugsstyrelsen

#### a. Konsekvenser af Ruslands invadering af Ukraine

Med den udsendte dagsorden blev der vedhæftet et bilag om beredskabs situationen i Danmark, som siden sidste møde i arbejdsgruppen ikke er blevet bedre. LBST opfordrede erhvervet til at huske at informere avlere om at være opmærksom på at få tjekket nødgeneratorer, nødstrømsanlæg, forberede sig på eventuelle brown-outs og være opmærksom på, at dette også kan gå ud over ressourcer som diesel og gødning.

#### b. Virus A, X, S samt undersøgelsesmetoder for virus M.

LBST har kontaktet Aarhus Universitet for at gentage undersøgelse fra 2014 med muligheden for at kortlægge udbredelse af virus i Danmark, og vil gå videre med at kontakte fødevarestyrelsens laboratorie (FVST Lab) for at undersøge mulighederne for omfanget samt prisen. [Sidste gang var det Kartoffelafgiftsfonden der afholdt udgifterne, hvilket forventes igen.]

Erhvervet påpegede, at det er vigtigt, at vi tager prøver fra læggekartofler og ikke områder med mange spisekartofler, hvis vi ønsker et repræsentativt billede. FVST Lab har prøver liggende fra de seneste to sæsoners undersøgelse af læggekartofler, som eventuelt kan anvendes til supplerende tests. LBST skal være opmærksom på, at der skal udføres test på LBSTs egne prøver, ellers skal der indhentes godkendelse fra rekvirenterne for at benytte de rekvirerede prøver.

Der er enkelte tredjeland der stiller krav til frihed for virus M

#### c. Eksportpakker på lbst.dk.

Erhvervet udtrykte, at den præsenterede praksis for eksportpakker lød fornuftig (jf. den uddybende dagsorden)

Pt. opfatter erhvervet at DK er mere restriktive end bl.a. NL.

LBST blev opfordret til at søge inspiration på NLs hjemmeside for at undersøge, hvor afvigelserne mellem NL og DK ligger. NL evner oftere at skrive sig ud af ting hvor DK beder om analyser.

**d. White paper til diskussionsøvelse om beredskab på kartoffelskadegørere**

LBST lagde op til en skrivebordsøvelse, der kan foregå over en formiddag eller en eftermiddag.

Der ønskes fra erhvervets side, at der bliver lavet en liste, hvor skadegørerne bliver prioriteret fra højst til lavest, og derefter tages fra toppen med en vejledning hvordan det vil blive behandlet til hver.

Der skal f.eks. kigges på, hvordan det skal håndteres, hvis *M. chitwoodii* bliver fundet i Danmark. Den er udbredt i NL, og er fundet i SE, men hvor Lars Bødker mener restriktioner håndteres forskelligt. En vejledning til hvordan de enkelte skadegørere kan håndteres ligger ikke lige for. En øvelse skal give indblik i hvordan sådanne sager behandles og hvilke regler der indgår ved opfølgende undersøgelser og eventuelle restriktioner. Det kan give gode indikationer af hvor erhvervet selv kan sætte forebyggende ind og håndtere eventuelle risici.

LBST mener, at det betyder noget for øvelsen at den bliver et realistisk scenarie med en potentiel skadegørere.

Der stilles forslag om, at hhv. erhvervet og LBST laver hver deres prioriterede liste over skadegørere, og at beredskabsøvelsen efterfølgende vil blive diskuteret på et bilateralt møde mellem LBST og Lars Bødker inden den løber af stablen.

**e. PRM**

Der var ingen bemærkninger fra erhvervet, men LBST kunne informere om at PRM forslaget nu ryktes først at blive fremlagt til juni 2023.

### 3. Orientering/input fra erhvervet

**a. Mulighed for at få elektronisk fuldmagt til marksynsrapporter, endelig marksynsrapporter via nettet.**

Der er lige nu mulighed for at få fuldmagt til de foreløbige resultater, men ikke til den endelige opgørelse. Denne del af resultaterne overflyttes til VAKS. LBST vil gå videre med muligheden for resultater af virustest lægges i CAP ALM og at den endelige marksynsrapport lægges i CAP ALM. Med en fuldmagt fra avler vil oplysningerne kunne tilgås af både avler og den der har fået fuldmagt.

### 4. Opfølgning fra sidst

**a. Bødestørrelse ved overtrædelse af udskiftningskontrollen**

Den administrative bødestørrelse for overtrædelse af udskiftningskontrollen er blevet beregnet til godt 1.000 kr. pr. ha. Erhvervet var utilfredse med det lave sanktionsniveau og ønsker at dette beløb hæves til mindst 4-5.000 kr. Efter deres indtryk er prisforskellen på certificeret og ikke certificeret læggemateriale

nærmere dette niveau. Det skal ikke kunne betale sig at købe/bruge eget ældre læggemateriale, der ikke er certificeret frem for at købe det certificeret. LBST pointerede, at LBST ikke har indflydelse på bødestørrelserne, og at det er noget der bliver besluttet i Justitsministeriet. LBST vil gå videre med sagen vedrørende en anden beregningsmetode samt undersøge muligheder for at hæve bødestørrelsen.

**b. Coloradobillen**

LBST fremlagde, at det er eksportørens eget ansvar at sørge for at kontakte tredjelandet for at afklare, hvad der er tilstrækkeligt forud for eksport. Erhvervet vendte tilbage med, at importlandene højst sandsynlig ikke vil godtage en sprøjtning, som dokumentation for frihed i en bufferzone.

*Efter udsendt referat modtog LBST følgende bemærkning fra erhvervet:*

[Erhvervet var uenige referatets udlægning og mener ikke det er eksportørens ansvar, men LBST's ansvar da det er sidstnævnte der modtager anmeldelser af fund i private haver mens erhvervet ikke får besked.]

*LBST's responderende bemærkning er*

[Alle fund af coloradobiller der bliver indberettet til Landbrugsstyrelsen bliver registreret i IMK og er dermed offentligt tilgængelig]

**c. Test af kerneplantesamlingen**

Der er flere udfordringer i forbindelse med at benytte SASA som testlaboratorie for den nationale kerneplantesamling. LBST er i gang med at undersøge mulighederne for at skifte til et andet laboratorium inden for EU, der kan opfylde kravene i bekendtgørelsen. FVST Lab. har mulighed for at udføre DNA baserede test, der til dels kan lukke hullerne ift. til de manglende test af fem skadegørere.

LBST vil gennemgå baggrunden, hvorpå regelgrundlaget for kerneplanter er dannet. Erhvervet bakkede om at kigge ind i regelgrundlaget. Vores nuværende regler ser flotte ud udadtil, men de er også overimplementerede.

Erhvervet vil gennemgå regelgrundlaget og præsenterer deres resultater til næste møde i arbejdsgruppen.

LBST vil fortsætte arbejdet med at undersøge muligheder for test af kerneplanter og arbejdet med SASA og samtidig kigger ind i regelgrundlaget.

**d. Udvalgelse af sorter til virusundersøgelse**

Erhvervet vil gerne inddrages i udvælgelsesprocessen i form af en uformel høring. LBST foreslog, at erhvervet kan komme med input til udvælgelsen ift. eksportsorter forud for LBSTs udvælgelse så LBST har et udgangspunkt fra erhvervet, der kan tages med i betragtning.

Erhvervet afslog at levere liste med sorter primært til eksport. LBST forsætter derfor med at udvælge sorterne ud fra objektive kriterier (disse er beskrevet i vejledning om læggekartofler og avl af

konsumkartofler), for dermed at lette selve udvælgelsen og arbejdsgangene.

e. **Orientering om marker med kartoffelbrok frem til udgangen af 2029**

I afgørelserne fra 2015 vedr. marker inficeret med brok blev samtlige smittede marker inddelt efter smitteniveau i tre kategorier med hhv. høj smitte (tabel 1 i afgørelserne), middel smitte (tabel 2 i afgørelserne) og lav smitte (tabel 3 i afgørelserne). Det følgende omhandler kun foranstaltninger vedr. marker i afgørelsernes tabel 3 kategoriseret med lav smitte.

Landbrugsstyrelsen har i afgørelser vedrørende brok-marker med lav smitte (tabel 3) givet avlerne dispensation til at dyrke resistente sorter til og med udgangen af 2024. Efter udløbet af denne periode kan avlerne, jf. afgørelserne som udgangspunkt ikke fortsætte med at dyrke resistente sorter. Det er ikke muligt at forlænge perioden med en ny afgørelse, da de oprindelige afgørelser har været uhjemlet, idet EU-reglerne ikke gav mulighed for at give dispensation til dyrkning af kartofler, ej heller resistente sorter, efter fund af brok.

Erhvervet var stærkt utilfredse med dette, men LBST pointerede, at en yderligere forlængelse ved en ny afgørelse ikke kunne ske, da de oprindelige afgørelser var fejlbehæftet og avlerne slet ikke skulle have haft lov til at dyrke resistente sorter i første omgang. Avlerne har således reelt fået 5 år, hvor de har dyrket resistente sorter, selvom der ikke findes hjemmel til at give en sådan dispensation. Da EU-direktivet 69/464/EØF om bekæmpelse af kartoffelbrok var et såkaldt minimumsdirektiv, gav det mulighed for at sætte strengere restriktioner, men ikke lempelser.

De oprindelige afgørelser løber frem til 01/01-2025. Der har ikke været taget stilling til, om der fortsat kunne dyrkes resistente kartoffelsorter efter de 5 år, som dispensationen omhandlede, dvs. pr. 01/01-2025, og dermed er der ikke en berettiget forventning hos de berørte avlere. En sådan ny dispensation vil kræve en ny afgørelse, som der ikke er hjemmel til.

Både tidligere afgørelser og den nye gennemførelsesforordning giver avlerne mulighed for delvist at få ophævet foranstaltninger for en inficeret mark<sup>1</sup>. Ifølge gennemførelsesforordningen er en af betingelserne for en delvis ophævelse, at der ikke har været dyrket kartofler i marken i 10 år. Dette betyder, at de marker, hvor der er dyrket resistente sorter (i tabel 3) som udgangspunkt ikke overholder kravene for delvis tilbagekaldelse, idet der er dyrket resistente sorter. Dog vurderer Landbrugsstyrelsen, at såfremt de resterende krav i forordningen er opfyldt, kan vi tage prøver fra tabel 3-marker med henblik på at tillade dyrkning af resistente sorter – også selvom der

---

<sup>1</sup> Bilag IV, punkt 2, i Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2022/1195 af 11. juli 2022 om fastsættelse af foranstaltninger til at udrydde og forhindre spredningen af *Synchytrium endobioticum* (Schilbersky) Percival

har været dyrket kartofler i marken inden for de sidste 10 år. Dette er en konkret vurdering. Dette skyldes, at avlerne jf. indholdet af bilag 2 i afgørelserne, har en berettiget forventning om, at tabel 3-markerne kan prøvetages efter 10 år med henblik på lempelse af foranstaltninger.

Såfremt jordprøverne viser, at smitteniveauet i marken er højere end det i forordningen tilladte, udløser dette ikke 20 års yderligere båndlæggelse af marken. Dette betyder dog, at der skal gå minimum 2 år før der igen kan tages prøver i marken<sup>2</sup>.

Det er avler selv, der anmoder LBST om at tage ophævelsesprøver af den ønskede mark. Hvis avlerne rekvirerer sådanne ophævelsesprøver, er det, jf. tidligere afgørelser, avlerne selv, der skal betale for disse ophævelsesprøver.

Ifølge afgørelserne fra 2015 betaler LBST for de prøver, som udtages med henblik på at ophæve restriktionerne i de marker, som blev erklæret inficeret. Markerne kan tidligst prøvetages ved udgangen af 2029 (efter 15 år).

LBST undersøger, hvor mange ha, der er omfattet af afgørelsens tabel 3, og hvor meget det vil koste avlerne at få prøvetaget de specifikke marker, der i 2015 fik dispensation til at dyrke resistente sorter i en 5-årig periode, der fulgte efter den kartoffelfri periode på 5 år.

Næste møde afholdes 14/03/2023 10-15 i Landbrugsstyrelsen, Nyropsgade 30 1780 København V.

---

<sup>2</sup> Bilag IV, punkt. 2, sidste afsnit, i Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2022/1195 af 11. juli 2022 om fastsættelse af foranstaltninger til at udrydde og forhindre spredningen af *Synchytrium endobioticum* (Schilbersky) Percival